

1,000.000

MILION

Hra od

DR. K. DRIMLA

1928

„KNIHOVNA ČESKÝCH LOUTKÁŘŮ".

Číslo 202.

MILION.

Hra o třech dějstvích s předehrou a dohrou.

Napsal

Dr. KAREL DRIML.

Cena Kč 3·—.

Knihtiskárna „Loutkáře", společnost s r. o. v Chocni.
Nákladem Dr. J. Veselého, Praha XII., 1550.

OSOBY:

Tovární dělník **Koudelka**
Marie, jeho žena
Evička, jejich dcera
Kupec **Dubský**
Václav, jeho syn
Paní Mošničková
Paní Kroutilová
Bílá sudička
Černá sudička
Kašpárek*)
Prodavač

Prolog a dějství I. a III. v selské jizbě, dějství II. a epilog na návsi.

Mezi dějstvím prvým a druhým uplyne 17 let.

*) Při provozování osobami (herci) možno Kašpárka nahraditi čiperným agentem a scénu na návsi (II. dějství) doplniti pouťovými episodkami za účasti venkovanů.

KAŽDÉ PROVEDENÍ TÉTO HRY

bude odměněno cenami!
Děti, přítomné představení, mohou se účastniti
soutěže psaníčkem Kašpárkovi a kresbami.
Podrobnosti v „Loutkáři“!

FOTOGRAFIE SCÉNY NA STR. 13.,

kde Kašpárek přichází do rodiny, budou otiskovány v „Loutkáři“ a zúčastní
se soutěže o velké ceny.
Podrobnosti v „Loutkáři“!

PROLOG:

S c é n a. Selská jizba. Uprostřed kolébka, u ní sedí spící matka, skloněná nad děckem. Oknem padá měsíční světlo na skupinu. Před zvednutím opony hraje tiše hudba ukolébavku, eventuelně zní zpěv: Hajej — nynej. Při posledních akordech se zvedne zvolna opona. Chvíli je ticho. Pak bijí hodiny půlnoc. Za kolébkou vystoupí z propadla bílá sudička.

Výstup 1.

(Zjeví se bílá sudička.)

Bílá sudička:

Tvá dobrá sudička jsem, zlaté dítě.
Tvůj strážný anděl, který ochrání tě.
Niť tvého života já tiše předu
a tvoje kroky dobrou cestou vedu.
Já s tebou půjdu celou žití dobu —
zde od kolébky — ke chladnému hrobu,
kam všichni lidé spějí bez rozdílu.
Dám do vínku ti krásu, zdraví, sílu,
a černé sudičky chci čelit zlobě.
Ta mnohou bolest do vínku dá tobě.
Má děvuško! Spi spánek nevinný!
Já s tebou budu každé vteřiny.

(Zmizí.)

(Přes měsíc pluje mrak. Znovu se osvětlí a v jeho záři se zjeví černá sudička.)

Výstup II.

Černá sudička:

Tvá černá sudička jsem, kletba žití.
V tvých šlépějích chci za tebou vždy jíti
a dobré sudičky chci plány křížit,
tvé šťastné okamžiky bolem stížit.
V jas tvojich dnů chci vrhnout stíny mraků
a perly slzí rozžehnout v tvém zraku.
Toť osud člověka. Boj světla se stíny.
I já jsem s tebou každé vteřiny.

(Zmizí.)

(Měsíc zhasne. Hodiny odbíjejí jednu. Matka vzdychne a skloní se ještě níže nad kolébku.)

Opona.

Dějství prvé.

Scéna. Táž jizba. Rozednívá se. Matka dosud klečí u dítěte. Kohout kokrhá. Hodiny bijí šestou. Otevrou se dvéře a vstoupí otec, vracející se z noční práce v továrně.

Výstup 1.

Koudelka: Hej! Mamuško! I, vždyť ona usnula u Evičky. Ani si neodestlala.

Marie: Kdo tu? Ach! To jsi ty, drahý? Je to možno, že už je ráno?

Koudelka: Což nevidíš, že se vracím z noční práce v továrně? Podívej se na hodiny. Vždyť je už šest pryč. Rád bych se trochu umyl — a ty bys mi zatím mohla připraviti nějakou snídani. A co Evička? (Sklání se nad kolébku.) Spí jako andělíček.

Marie: Ani celou noc nezaplakala.

Koudelka: Jsi ty bláhová! Žába spí jako dudek a ty u ní prosedíš celou noc. Proč si sama nepohovíš? Což na tom není dost, že já musím pracovat? Takhle bys brzy byla, mamičko, jako mátoha.

Marie: Tak mne svírala u srdce jakási úzkost. Bála jsem se, aby se Evičce něco zlého nestalo. A takové divné sny jsem měla.

Koudelka: Nu ovšem! Jsi vyčerpána. To je vše. Byla tu už paní Mošničková?

Marie: Ne. Babička tu ještě nebyla. Není jí už třeba, ale přece slíbila, že se k nám ještě podívá. Jak se jí odvděčíme? Je taková hodná.

Koudelka: Nu! Jdu se umýt, abych se zbavil toho hrozného prachu. (Odejde.)

Výstup 2.

(Marie sama. Jde k plotně.)

Marie: Jaký jsem to měla podivný sen. Bílá paní a černá paní. Štěstí a neštěstí — život a smrt. Musím střežit Evičku jako oko v hlavě, aby se jí nic zlého nestalo. Vždyť je to náš jedináček.

Výstup 3.

(Vejde paní Mošničková, světle ustrojená. Nese taštičku.)

Mošničková: Dobré jitro, paní Koudelková! Všechno zdrávo?

Marie: Dobré jitro, babičko! Vše v pořádku. Evička spinkala celou noc — ani se neprobudila.

Mošničková (nahlíží do kolébky): Je pěkně červeňoučká, ručičky drží paleček v pěsti. Zdá se vše v pořádku. Zase ji vykoupejte, až se probudí. Zbytečně jí nebuďte. Však ona se přihlásí o krmení sama. Čím déle spí, tím lépe.

Marie: Mám z ní velkou radost, jak je zdravá a silná.

Mošničková: Uvidíte, že z ní bude moc hezké děvče.

Marie: Dejž, Bože! Vždyť jiného nebude mít. To víte. Muž mnoho nevydělá. Živobytí je drahé. Mnoho jí toho nenašetříme! A co kdyby přišla nemoc — nebo — nedej, Bože, — někdo z nás odešel. To by se úspory brzo rozběhly. A děvče bez věna. Kdo si je vezme?

Mošničková: Máte plnou pravdu. Vidím, že máte Evičku opravdově ráda, když už teď myslíte na její budoucnost. Však jsem vám právě dnes chtěla poradit. Víte. Kočka prý má devět životů — ale člověk jen jeden. Dnes jsi tu — zadřeš si třísku do

prstu — ruka ti oteče — přijde horečka — a za pár dní jsi třeba na pravdě Boží.

Marie: To máte pravdu. Člověk je křehká pápěra.

Mošničková: A váš muž je v továrně stále vystaven nebezpečí. Podívejte se, jak to dopadlo u Rozhárků. Muž se dostal pod lokomotivu, žena se z toho zbláznila a děti má teď obec na krku. Nebo u Svobodů. Tři malé děti a matka zemřela na tyf. Která by si ho teď vzala, chudáka se třemi dětmi. A jedno je ještě v peřince.

Marie: Vím, že k nim chodíte a že se o děti staráte, když je Svoboda v továrně. Jste moc hodná.

Mošničková: Proto to neříkám. Chtěla jsem vám jen říci, že má býti člověk na takové maléry připraven a starati se, aby děti nemusily chodit po žebrotě.

Marie: Starati! Ale jak? To víte? Ono se to těžko šetří a ukládá. Peníze letí jen z ruky. Stále je něčeho třeba.

Mošničková: Ovšem. Když člověk není nucen, aby dal nějaký ten krejcar stranou, neučiní tak. Peníze jsou kulaté. Fuč — a už jsou pryč. Hned koupíte záclonku, hned nový hrneček. — Víte. To já znám. Ale kdybyste musili každý měsíc dát něco stranou, tak to půjde. Na činži také musíte ušetřit.

Marie: To je právě to, že je to mus.

Mošničková: Dejte se oba pojistit na život a budete nuceni pravidelně splácet malé částky. Ani toho neucítíte a Evička bude mít za 20 let slušné věno.

Marie: A proč ne do záložny?

Mošničková: Zbude-li, ukládejte i do záložny, ale při pojištění je ještě ta velká výhoda, že by Evička dostala ihned celý pojištěný peníz, kdybyste náhle zemřeli.

Marie: Je to možné?

Mošničková: Ano! Řekněme, že se pojistíte na 10.000 Kč. Rok platíte — a pak — nedejž Bůh —

zemřete. Tu by dostala Evička celých 10.000 vyplaceno.

Marie: A což když nezemřeme?

Mošničková: Pak dostane ty peníze, až jí bude dvacet roků a to i s premiemi.

Marie: To je výborná věc. To hned musím promluviti s mužem.

Mošničková (u kolébky): Pá — pá — Evičko! To víš, děvuško, že to s tebou myslím dobře. S Bohem, paní Koudelková, a nezapomeňte na to! Přijdu se ještě podívat na Evičku. Na shledanou.

Marie: Děkuji vám, paní Mošničková! Jen přijďte. To víte, že jste u nás vítána.

Výstup 4.

(Marie sama.)

Marie: Bože! Jaká je to příjemná osoba. Tak nás má opravdu ráda. A stále si chodí čistě, světle oblečena. Ta už mnohým lidem přinesla radost do chaloupek.

Výstup 5.

(Vejde Koudelka.)

Koudelka: To se člověk osvěží po takovém umytí u studny. Jsem jako znovuzrozený. Paní Mošničková už odešla?

Marie: Právě odešla. Byla se poptat, jak se nám vede.

Koudelka: To je hodná, že se o nás ještě tak stará. Vždyť už je Evičce měsíc. Měsíc. Slyšíš, princezno! (Mluví k Evičce potichu.) Už 'z tebe bude slečna. Však jsem včera mluvil s paní Kroutilovou o koupi krásného kočárku pro Evičku. Má nějaký starší na prodej.

Marie: Jak! S tou klepnou a dohazovačkou?

Koudelka: Nu! To víš. Vyšmejdí kde co. Ani pohřbu nevynechá. Všude se vetře a hned čachruje. Kočárek také asi koupila od nějaké matky, která přišla o dítě. Ale podívej se. My o vlku — a vlk za humny. Právě sem jde.

Výstup 6.

(Vejde paní Kroutilová v černém. Mluví úlisně a sladce.)

Koudelka: Vítám vás, paní Kroutilová.

Marie: Dobrý den!

Kroutilová: Panbíček zdravíčko! (Jde k Evičce.) Jemináčku! I podívejme se! Půl tatínka a půl maminky. Oči má tatínkovy — a nosánek maminčin. To je roztomilé děťátko. Roztomilé. A jak špulí pusinku. Spinká dobře? Bumbrlinká?

Ale — takové krásné děťátko a v takové obyčejné kolébce. To byste opravdu měli pořídit něco lepšího. Víte, mám v komisi od jedné paní správcové báječný kočárek. Samé lesklé pero, samá krajka. A jak se to v něm hajá! Moc krásný — jak se říká — reprezentábl.

Marie: Muž mi už o tom říkal. A co stojí?

Kroutilová: Maličkost. Nový stál akurát patnáct stovek. Však on také hraje všechny kousky. Až s ním pojedete ven, všichni lidé vám to budou závidět.

Marie: Dobře — dobře — Ale co stojí?

Kroutilová: Pro vás zvláštní cena. To víte, pro takové krásné dítě, jako je vaše Evička. Ticíc korun — ale jenom pro Evičku.

Koudelka: To je trochu mnoho.

Kroutilová: To že je mnoho? Zadarmo to je!

Marie: Vím, jak lépe vydat peníze, než na zbytečnou parádu.

Kroutilová: To že je zbytečná paráda? A to máte ráda Evičku, když jí nepřejete ani trochu té krásy? Jako by ta holka ani vaše nebyla.

Koudelka: To dáti nemůžeme.

Kroutilová: Nevadí. Nemusíte dáti hned. Počkám. Vemte si ho na splátky. Do roka to zaplatíte. Je to pakatel. Kočárek je přece skoro nový.

Výstup 7.

(Vejde rychle paní Mošničková.)

Mošničková (na prahu): Viděla jsem, že k vám jde tuhle paní Kroutilová. A tu mi napadlo, že asi vám chce prodati kočárek, který má od správců ze statku.

Kroutilová: Nu ano, ano! Je na tom něco zlého, paní Mošničková?

Mošničková: Krásný kočárek. Jen co je pravda. Samý plyš, samá krajka. Ale zapomněla jste asi říci, že děťátko teprve před několika dny zemřelo záškrtem.

Koudelka: Jak? Kočárek po dítěti, které zemřelo takovou nakažlivou chorobou?

Kroutilová: Cože? Záškrtem? O tom vůbec nic nevím.

Mošničková: Že nevíte? Kdopak sprostředkoval pohřeb? Kdo pak tam byl po celou tu dobu? Nebyla to paní Kroutilová?

Kroutilová: Nepleťte se do mých záležitostí! Ano! Nic vám po tom není.

Marie: Ale, paní Kroutilová! Babička má přece právo, aby hájila Evičku.

Kroutilová: Dobrá! Já jdu! Ano! Já jdu tedy — ale my si to tuhle s Mošničkovou ještě vypořádáme. A vy si tu svou princeznu z Nemanic dejte třeba do kukaně, když nemáte na kočárek. S Bohem. (Rychle odejde.)

Mošničková: To jsem ráda, že jsem přišla včas. Je to od té ženské nesvědomitost. Kdyby tak Evička onemocněla! Ani myslit nechci. A pak. K čemu vám takového kočárku? Teď stačí děvčeti obyčejný košík na prádlo.

Marie: To by bylo zbytečné vyhazování peněz. Raději uposlechneme vaší rady a dáme se pojistit oba na život, aby měla Evička věno a aby nebyla na milost cizím, kdybychom snad zemřeli.

Mošničková: Nu! Uvažujte o tom. A kdyby sem snad přišel zástupce pojišťovny, pan Kašpárkovský, tak ho vyslechněte. Vše vám podrobně vyloží. S Bohem — a na shledanou. (Odchází.)

Koudelka:
Marie: } S Bohem paní Mošničková! A přijďte brzy.

Výstup 8.

(Dělník se ženou sami.)

Marie: Nu! Dobré by to bylo.

Koudelka Jen není-li to příliš drahé. Ale hleďme! Pan Kašpárkovský sem právě jde.

Výstup 9.

(Vejde Kašpárek a zpívá si na notu: „Pec nám spadla“.)

Kašpárek:

Zdá se, že jsem přišel zrovna
v pravý čas a právě vhod —
Posílá mne pojišťovna —
pojišťovna na život —

Byť jsi zdráv byl jako ryba,
nevíš dne ni hodiny —

Spoléhat se — vždy je chyba,
jsi-li otcem rodiny.

Refrain (na notu: „Muziky — muziky".)

Kdo má své děti rád,
pojistit se má dát
aby jim zanechal,
věno a kapitál.

(Na notu „Pec nám spadla".)

Každý měsíc pár těch Kč
na pojistku stranou dáš.
Kapsa ani nezapláče —
Vždyť to vlastně ukládáš.

A když Pán bůh zdraví dá ti —
pár těch let se dožije —
Pojišťovna vše ti vrátí,
vyplatí i premie.

Refrain (na notu: „Muziky — muziky".)

Ten kdo chce klidně žít,
ať se dá pojistit — —
Štěstí jak malina
spadne mu do klína.

(Mluví.) Nuže! Šťastný otče, máti!

Marie: Měla bych se také pojistiti dáti.
Koudelka: Ty také ženo?
Marie: Ať má děvče po mně věno.
Kašpárek: Jaký peníz? Kolik let?
Koudelka: Na patnáct let?

Marie: Na dvacet!
Koudelka: Deset tisíc pojišťuji.
Marie: Právě tolik připojuji.
Dnes se matka těžko zbaví
dcery, je-li bez výbavy.
Kašpárek: Už to píši!
Koudelka: Umluveno! Jsi teď spokojena, ženo?
Marie (obejme ho): Nejhodnější mezi všemi!
Kámen spadl se srdce mi.

Opona.

Dějství druhé.

Scéna. Náves v neděli, když jdou lidé z kostela. Prodavač perníkového zboží. Václav kupuje perníkové srdce.

Výstup 1.

(Prodavač a Václav, dvacetiletý syn kupce Dubského.)

Prodavač (nabízí):

Pro děvčátko milované
kupte srdce malované.
Kupte, švarný mladíku,
dívce srdce z perníku!

Václav: Tohleto si vezmu. Kolik stojí?
Prodavač: Jedno srdce za pět kaček,

Tuhle na tom zpívá ptáček,
tuhle na tom Amor střílí —
Vyberte si, pane milý —

Václav (platí a bere srdce. Odchází stranou. Jiní se zastavují u prodavače, který zvolna odchází).

Výstup 2.

(Václav a Evička.)

Evička: Ach! Václave! Ty zde?
Václav: Čekám na tebe, Evičko!
Evička: Jak jsi hodný.
Václav (ukáže srdce, které schovával): To je pro tebe, Evičko. To druhé už jsem ti dal dávno.
Evička: Děkuji ti, Václave.
Václav: Co je 's tebou, Evičko? Proč jsi tak smutná?
Evička: Dnes je, Václave, úmrtní den mé maminky. Patnáct let je již mrtva. Ještě jsem nechodila do školy,

když zemřela. Vzpomínám dnes na ni celý den. Proč tak brzy nás opustila! Tak bych potřebovala její útěchy.

Václav: Proč útěchy?

Evička: Václave! Proč mi to neřekneš? Vždyť vím, že tvůj otec ti činí trpké výčitky, že se mnou chodíš.

Václav: Kdo ti to řekl?

Evička: Každý to ví! Paní Kroutilová se o to postarala, abych se to dověděla.

Václav: Ta čarodějka klepavá. Dohazuje mému otci pro mne svou neteř Rézinku.

Evička: Rézinka má statek a peníze. Vy máte obchod. Nediv se, že tvůj otec hledá pro tebe bohatou nevěstu.

Václav: Ať hledá. Ke svatbě musí býti dva. Já jí nechci. Ta by brzy peníze rozházela. A jaká je domýšlivá na ten svůj statek.

Evička: To je všechno pěkné — ale tvůj otec má pravdu. Do obchodu je třeba peněz. Dají-li ti rodiče obchod, mají právo chtíti, aby tvá nevěsta také něco přinesla. Rozhodla jsem se už, Václave. Musíme se oba podrobit.

Václav: Ale já se nepodrobím.

Evička: Pak tě otec vydědí.

Václav: Také se uživím.

Evička: Ale otci bys nesměl na oči. Uvaž. Je to přec jen tvůj vlastní otec.

Václav: Evičko! Ty mne již nemáš ráda?

Evička: Právě proto, že tě mám ráda, chci ustoupit. S Bohem. A rozvaž, co učiníš.

Václav: Evuško! Neodcházej ještě!

Evička: S Bohem! (Odejde.)

Výstup 3.

(Václav sám.)

Václav: Evičko! Odešla. Prokletý mamon! Jak to vše dopadne. Ach. Tu jde ta jedibaba.

Výstup 4.

(Vejde paní Kroutilová.)

Kroutilová: Dobrý den, pane Václave! To je počasíčko! A — co jsem chtěla říci? Slečinka už odešla? Takové srdíčko krásné dostala. Viděla jsem vás tu pohramadě. Ale, nedej Pán Bůh, aby vás tak viděl pan otec. To by byl rámus. Víte, mezi námi řečeno, on má docela pravdu. Do obchodu je třeba peněz. Přece váš pan otec nedřel, aby to pak dostala ňáká taková —

Václav: Jak to — ňáká — taková. — Vyprošuji si, abyste tak o Evičce mluvila. Je to pořádné a hodné děvče.

Kroutilová: Snad — snad. Já nic neříkám. Ale to víte. Rostla od malička bez maminky. Tatík je sice pořádný člověk, ale mnoho si nevydělá. Víte, teď vám to řeknu. Když se holka narodila, ani kočárek jí nemohli koupit. Říkám vám. Holá žebrota.

Václav: Co na tom? Což bych jí neuživil?

Kroutilová: Uživil — neuživil. O to nejde. Ale co representace? Paní kupcová nemůže přijít do domu s uzlíčkem starého prádla. Co by tomu lidé řekli, kdyby si nepřinesla výbavu?

Václav: Na to jsem na vše myslil. — Ale co mám dělat, když ji mám rád.

Kroutilová: Co dělat? Namluvit si jinou a zapomenout. Podívejte se. Moje neteř, Rézinka, však ji znáte. Ta by byla pro vás. Bratr jí dá támhle tu chalupu a

ještě pár tisícovek. A těch peřin a toho prádla do výbavy. Nu, pokuste se.

Václav: Ani za milion. Vždyť ani uvařit by nedovedla. Chodí si ovšem pěkně, to je pravda, ale na její parádu by ani náš obchod nestačil. S tím nic nebude. S Bohem, paní Kroutilová, s tím si na mne nepřijdete! (Odejde.)

Výstup 5.

(Kroutilová sama, pak Koudelka.)

Kroutilová: Je paličatý, po tátovi. Nu, uvidíme, která palice povolí. Ach! Zde jde Evin tatínek z práce. Musím ho pozlobit. Dobrý den, pane Koudelko!

Koudelka: Dobrý den.

Kroutilová: Jen co je pravda, Evička udělá velké terno s Václavem.

Koudelka: Terno? S Václavem? Jak to?

Kroutilová: Nu, nedělejte, jakobyste byl slepý a hluchý! Vždyť to ví celá ves, že už to je jako ruka v rukávě.

Koudelka: Celá ves?

Kroutilová: Nu ovšem. Oni sice říkají, že starý, totiž Václavův otec, tomu nepřeje a že ho vydědí, když si vezme holku bez krejcaru — ale mladý je také paličák.

Koudelka: To myslíte Evičku?

Kroutilová: Nu ano! Koho jiného. Bude z toho jistě rámus. Víte, lidé říkají, že vás nechápou, proč Evičce nevyložíte, že myslí moc vysoko. Nu! To je ostatně vaše věc. Ale já bych byla opatrnější, aby holka nepřišla zbytečně do řečí a pak nezůstala na ocet.

Koudelka: Vlastně mi řekněte, proč se o to staráte? Vaši neteř si Václav asi nevezme. To buďte jista. Ale promluvím s Evičkou, promluvím. Snad se dá vše nějak urovnat. Má úcta, paní Kroutilová. (Odejde.)

Výstup 6.

(Kroutilová sama.)

Kroutilová: O, podívejme ho! Dělá, jakoby měl v Praze tři činžáky! Chtěl by to nějak urovnat!

Výstup 7.

(Vejde Kašpárek.)

Kašpárek: I podívejme se, podívejme se. Paní Kroutilová. Má úcta, má úctička. Není libo se u nás pojistit?

Proti bouřce, krupobití,
na úraz a na dožití,
proti suchu, proti vodě,
proti každé náhlé škodě —
jenom proti klepům, paní,
pojištění neubrání.

Kroutilová: Leda bych se dala pojistit proti povodni vašich řečí. A kam tak spěcháte?

Kašpárek: Moc důležitou věc mám. Moc důležitou. Velké terno, paní Kroutilová, obrovské terno, báječné terno!

Kroutilová: Nu. Co se stalo. Vyhrál někdo?

Kašpárek: Tajnost. Velká tajnost!

Kroutilová: Ani já to nesmím vědět? Já přece ničeho nikomu neřeknu.

Kašpárek: Dáte-li se pojistiti
aspoň na půl milionu,
mohl bych vám prozraditi,
co se stalo za novinu —
Nechcete? Tož, milá paní,
poroučím se! Do shledání!

Opona.

Dějství třetí.

Scéna: Jako dějství I. Bez kolébky. Na stěně obrázek matky.

Výstup 1.

(Evička sama u obrázku své matky.)

Evička: Zlatá mamičko! Proč každá radost jest sledována bolestí? Proč musím trpět, když je štěstí tak blízko. Ty víš, že mám Václava ráda. Vždyť vidíš tam na nebi naši lásku. Mám se ho zříci proto, že jsem chudá! Ne, nesmím ho znepřáteliti s jeho otcem. Byl by to hřích. Poprosím tatínka, abychom se odstěhovali z tohoto kraje. Jen tvůj obrázek si ponesu s sebou.

Výstup 2.

(Vejde Václav.)

Václav: Evičko! Opustil jsem rodiče a jdu si pro tebe. Nějak se životem protlučeme.

Evička: Mýlíš se, Václave, jsem rozhodnuta, že se rozejdeme. Věčně bych si vyčítala, že jsem vás znepřátelila. Vrať se domů a podřiď se otcovu přání.

Václav: Nikdy!

Evička: Odejdi! Nesmíš zde zůstati. Řekla jsem ti již své rozhodnutí!

Výstup 3.

(Vrazí do dveří Václavův otec.)

Otec: Nezvedená! Syna mi chceš odlouditi. Nedám ho žebračce. Proto jsme ho vyvychovali, proto jsme nešetřili a nestarali se!

Václav: Ale, tatínku!

Otec: Žádné tatínku! Neznám tě a nechci tě znát, pokud se nevrátíš a nezřekneš se této — této —

Výstup 4.

(Vejde Koudelka.)

Koudelka: Co se tu děje? Jaký je tu křik? Ach, vítám vás, pane Dubský!

Dubský: Přišel jsem si pro syna, kterého mi chtěla vaše dcera odloudit.

Koudelka: Odloudit? Myslil jsem, že se mají oba stejně rádi.

Dubský: Rádi — neradi — po tom nikomu nic není — ale já přece nemohu dovolit, aby si vzal můj Václav holku bez krejcaru.

Koudelka: Pane Václave. Vy jste věděl, že Evička je zcela chudá?

Václav: Ano!

Koudelka: A přece jste se rozhodl vzíti si ji, i kdyby vás otec vydědil?

Václav: Ano! Jsem dosud rozhodnut.

Koudelka: Hm! A ty, Evičko? Věděla jsi, že pan Václav by byl vyděděn, kdyby si tě vzal, a nezrazovala jsi ho od toho?

Evička: Já — Ach, tatínku! Já jsem tě právě chtěla požádati, abychom se přestěhovali někam daleko, abych na něho zapomněla.

Dubský: Co to má vše znamenat?

Koudelka: Oba jste jednali, jak vám kázalo srdce a cit. Nechte nás s panem Dubským chvilku o samotě.

Evička: Tatínku! (Evička s Václavem odejdou.)

Výstup 4.

(Dubský a Koudelka sami.)

Koudelka: Pane Dubský! Snad bychom si o tom mohli trochu pohovořit.

Dubský: Zde nepomůže žádné hovoření a jednání. Václav si vaši dceru nevezme, nebo — nebo —

Koudelka: — nebo vezme — to máte zcela pravdu. Vždyť jsou jen tyto dvě možnosti.

Dubský: Jak to myslíte?

Koudelka: Docela jednoduše. Mají se rádi. Proč by se nevzali?

Dubský: Vám se to zdá jednoduché. Ale co věno? Do obchodu je třeba peněz!

Koudelka: Právě o tom jsem chtěl s vámi jednati.

Dubský: Jak? O věno? Vy — vy — že byste —

Koudelka: Já ne. Ale Evička sama.

Dubský: Jak? Evička, že by měla věno?

Koudelka: Ovšem. A to dosti značné. Dostala po matce...

Dubský: Ha — ha! Ani na kočárek jste neměli, když se narodila.

Koudelka: Na kočárek jsme ovšem neměli — ale já i nebožka jsme se dali pojistit. Když žena zemřela, vyplatila pojišťovna Evičce deset tisíc. Evička o tom ovšem dosud neví.

Dubský: Deset tisíc. A to myslíte, že stačí mému synu?

Koudelka: Nedopověděl jsem. Ten pán, který pojistku uzavíral, je velmi moudrý a dobře mi poradil. Já jsem si na živobytí vydělal, a proto jsem chtěl Eviččiny peníze uložit. On mne však přemluvil, abych za ně nakoupil cenných papírů, losů a různých akcií.

Dubský: A — a —

Koudelka: Učinil jsem tak — a jsem mu za to vděčen. Akcie stouply — on jimi obchodoval — a dnes má Evička v bance padesát tisíc. — A nejdéle za 3 léta dostane i mých deset tisíc, na které jsem pojištěn.

Dubský: Ale — pane — pane Koudelka! Proč jste mi to neřekl?

Koudelka: Neptal jste se mne na to. — Nu a děti alespoň dokázaly svou nezištnou lásku. Doufám, že jim nyní nebudete bránit.

Výstup 5.

(Vejde Kašpárek.)

Kašpárek: Pane Koudelko! Pane Koudelko,
malé slovíčko! Malé slovíčko!
To je terníčko! To je terníčko!
Kde jsi, Evičko! Kde jsi, Evičko!
To jsem měl nos! To jsem měl nos,
že jsem jí koupil ten stavební los!

Dubský: Co to znamená?

Kašpárek: Já bych vám tancoval, ejchuchu, ach!
Včera byl tah! Včera byl tah!
To její číslo mi před zrakem skáče —
Vyhrála — milion — milion Kč.

Opona.

Dohra.

Scéna: Na návsi.

Výstup 1.

(Kroutilová a Mošničková.)

Kroutilová: Má ta holka štěstí z pekla —
Až jsem se té zprávy lekla!
Tolik peněz pro chudáky.

Mošničková: Ale! Vy to víte taky?
Kroutilová: Inu! Štěstí hloupým přeje.

Mošničková: Myslím si, že neznáte je.
Jsou to lidé, skromní, zlatí!
Každý jim to musí přáti,
Vzpomeňte si, paní milá,
když se Eva narodila —
kočárek jste prodávala.

Kroutilová: Byla bych ho levně dala —
Mošničková: Dobře, že ho nekoupili.
Oba se však pojistili —
Já jsem jim to, paní milá,
tehdy sama poradila.
Byli moudří, pracovití —
měli těžké živobytí —
Já jsem nad nimi však bděla.
Kašpárka jsem naváděla,
aby spravoval jim jmění,
když jim přišlo pojištění!
Vy však, paní Kroutilová,
neměla jste pro ně slova
dobrého — je pomlouvala.

Kroutilová: Byla jsem vždy samá chvála —
Mošničková: Dobře, dobře! Vždyť to víme —

Výstup 2.

(Vejde Kašpárek.)

Kašpárek: Tuhle svatbu oslavíme!
Pojďte honem! To je mela.
To je lidí u kostela! (Zvonění.)
Slyšíte! Už budou svoji!
Už jim navždy ruce spojí.
Nesmím zmeškat ani chvíli,
vždyť chci, by se pojistili
do jednoho všichni tam.
Na beton to jisté mám!

Opona.

Jaké poučení plyne ze hry „Milion?“

Uvažuje a k uvážení předkládá Dr. Fr. Kubíček.

Evička byla dítě chudých, ale přičinlivých a rozumných rodičů, kteří pamatovali zavčas na to, nač mnoho lidí zapomíná:

že *lidský život je vratký* a že jej *ohrožuje řada nebezpečí,*

že *smrtí mizí příjem*, jehož člověk svou *prací dobývá*,

že jest proto *svatou povinností rodičů*, aby se *postarali o zabezpečení budoucnosti svých dětí* pro případ svého *předčasného úmrtí.*

Oni věděli, jak smutný bývá osud chudých sirotků, jak trpký jest chléb milosti, na který bývají osiřelé děti odkázány, není-li naživu jejich starostlivá maminka neb pečlivý tatínek.

Jak se o svoji Evičku postarali?

Uzavřeli v její prospěch oba *životní pojistky.*

Pojišťovna, jejímž jednatelem byl pan Kašpárkovský (Kašpárek), jim zaručila, že vyplatí ve prospěch Evičky kapitál *10.000 Kč* ihned po smrti matky neb otce (tudíž 20.000 Kč tehdy ,kdyby snad oba rodiče po sobě zemřeli). Dále jim zaručila, že pojištěné částky (dvakrát po 10.000 Kč) jim vyplatí, kdyby se dožili ujednané doby 20 let.

Eviččiny rodiče *platili* na toto životní pojištění ve prospěch dcerušky (jsouce oba ve věku 25 let) každý 38 Kč měsíčně, čili asi *1 Kč 20 h denně*, tedy asi tolik, kolik stojí *sklenice piva.*

Eviččina maminka nemohla pochopiti, jak bylo by možné, aby pojišťovna vyplatila *celý* pojištěný obnos, kdyby třeba za rok zemřela, zaplativši *ani ne dvacítinu* pojistěné *sumy*.

Dostalo se jí správného poučení, že jest to možné, protože životní pojištění je

zdokonalené spoření,

spočívající v tom, že pojištění střádalové jsou sdruženi v celek, v němž *jeden spoří pro druhého*. Pojišťovna doplní úsporný vklad jednotlivce, který dříve zemřel, na celou ujednanou sumu pojistnou a vyplatí ji jeho pozůstalým.

Ona může bez obavy převzíti tento závazek, neboť má *bezpečně zjištěno*, že ve velkém souboru osob nenastane více úmrtí, než kolik bohatou a dlouhodobou zkušeností t. zv. *tabulky úmrtnostní* vykazují.

Eviččina maminka skutečně na neštěstí brzo zemřela. Otec Eviččin dobře uložil oněch *10.000 Kč*, jež mu vyplatila pojišťovna, a na radu chytrého Kašpárka koupil za ně mezi jinými též šťastný stavební los, na nějž Evička vyhrála — *milion korun*. Ale ani kdyby nebyla vyhrála na los, bylo by bývalo její životní štěstí *prozíravostí* jejích rodičů, kteří se v její prospěch na život pojistili, zabezpečeno. —

Milé děti,

vypravujte ten Eviččin příběh svým milým rodičům a zeptejte se jich, *zdali se také tak o Vás postarali*, jako rodiče Eviččini o Evičku a když jim ten příběh tak hezky vyložíte, *vsadil* bych se s Vámi hned

o celý milion,

že z lásky k Vám *bezodkladně tak učiní*, jestliže snad dříve Vás nepojistili, neboť *příspěvek na životní pojištění není zbytečným výdajem, nýbrž rozumnou, účelnou a bezpečně uloženou úsporou!*

Jest a zůstane pravda, že *nejlepším a nejdokonalejším prostředkem k zabezpečni budoucnosti svých děti jest*

životni pojistka.

Vy sami, milé děti, učte se od mládí *šetrnosti*, vždyť ona je *základem blahobytu* a vede k *samostatnosti.*

„Mohutní národ, který hospodaří.
Spoř dorost dál, jak spořívali staří!“

Nejlepšiškolou spořivosti jest životní pojistka, neboť ona
nuti člověka, aby v počatém spoření pokračoval,
chráni úspory před pokušením je promarniti,
nabádá jej k účinné péči o rodinu,
snimá s něho *břímě starosti* o budoucnost a
činivýsledek spoření neodvislým od délky života,
zabezpečuje celý kapitál, jejž chce člověk uspořiti, od prvního vkladu!

Vývoj životního pojištěni jest měřítkem správné prozíravosti rozumného sebeovládání a hospodářské vyspělosti národů. —

Na vydání této knížky přispěl

Svaz československých pojišťoven,

jehož členy (v odborové skupině životní) jsou tyto ústavy:

Assicurazioni Generali v Terstu, řid. pro ČSR. v Praze.
Continentale, akciová pojišťovna v Praze.
Čechoslavia, lidová pojišťovna, akc. spol. v Praze.
Česká vzájemná životní pojišťovna v Praze.
Domov, všeobecná poisťovňa, úč. spol. v Bratislavě.
Dunaj, všeobecná pojišťovací akc. spol. ve Vídni, řid. pro ČSR. v Praze.
Elbe, pojišťovací akc. spol. v Praze.
Fénix, životní pojišťovací společnost ve Vídni, řid. pro ČSR. v Praze.
Hasičská vzájemná pojišťovna v Brně.
Karpatia, rolnická a družstevná poisťovna, úč. spol. v Bratislavě.
Koruna, akciová pojišťovna životní v Praze.
Kotva, všeobecná pojišťovací akc. spol. ve Vídni, řid. pro ČSR. v Praze.
Lloyd, akciová pojišťovna v Praze.
Merkur, akciová pojišťovna v Praze.
Patria, akciová pojišťovna v Praze.
Praha, vzájemná pojišťovna v Praze.
Pražská městská pojišťovna v Praze.
Republikánská lidová pojišťovna, akc. spol. v Praze.
Riunione Adriatica di Sicurtà v Terstu, řid. pro ČSR. v Praze
Rolnická vzájemná pojišťovna v Praze.
Slavia, vzájemně pojišťovací banka v Praze.
Slovanská pojišťovna, akc. spol. v Praze.
Slovenská poisťovňa, úč. spol. v Bratislavě.
Union, akc. pojišťovací společnost v Praze.
Všeobecná pojišťovna, akc. spol. v Brně.
Zemská životní pojišťovna moravská v Brně.

JAK SI POČÍNATI PŘI ZŘIZOVÁNÍ LOUTKOVÝCH DIVADEL.

HRY:

Seznamy her zdarma zašle každému: Výpravna „Loutkáře“ v Chocn

Hlavní zásady při výběru her:

Menším dětem hrejte pohádky. Velmi vhodná a snadná jest „Desítka her pro maličké“ od Bedř. Beneše, hra „O princezně. Kýchavce“, „Vodník a Kašpárkův běloušek“ od Brožové-Malé, i „Princezna Žába“ od Voljeva, „Kouzelná píšťalka“ od Bartoně „Kašpárek hledá Honzu“ od Vojíře a j.

Dospělejším hrejte hry historické, jako „O Žižkův dvorec“ od Petříka, „Černá rota krále Matěje“ od Voborníka a j. Z her V. Klicpery vydány v dobré a snadné úpravě „Blaník“ a „Jan za chrta dán“. Z her Josefa Kaj. Tyla upravena hra s Krakonošem „Tvrdohlavá žena“, dále „Bruncvík, kníže české“ a „Paličova dcera“, všechny tři v témže svazečku. Slavnostní hra jest „Pan Johanes“ od Al. Jiráska.

K 28. říjnu se hodí „Kovář“ od Q. M. Vyskočila nebo přesnadná veselohra „Do Prahy za presidentem“ od Zemana, dále „Král Ječmínek“ od Stoklasa. Velmi vhodná jest hra, která r. 1928 získala první cenu v soutěži Čsl. obce sokolské: „O smutné princezně a čarovném ptáku“ od Dr. K. Russa.

K Mikuláši se hodí hry: „Vášovo dobrodružství“ od Mansfelda, „Svatý Mikuláš“ od ing. Čecha, „Zimní cesta“ od Vopršala.

K vánocům se hodí „Dvě vánoční hry“ od Dr. Drimla.

Hry s myšlenkou zdravotnickou od Dr. K. Drimla: „Bacilínek“, „Princezna Bledule“, „Budulínka bolí zoubek“.

„Komedie a hry“ podle loutkářských tradic, starých rukopisů a Matěje Kopeckého (podle sepsání jeho syna Václava) obnovil Dr. Jindřich Veselý. svazek 1.-20., vydal A. Storch syn, Praha I., Staroměstské nám.

LOUTKY:

Opatřte si základní typy, na př. ke hře „Zlá princezna Rosalinda“ od Tesařové: Král, královna, princezna, komorná, Kašpárek, kouzelník. Ke hře J. Průchy „Kašpárek dvorním lékařem“: Dva ministři (převléknem v jiných hrách za rytíře), lékař, (Faust), kuchař (hostinský), kmotr (Škrhola), Kašpárek, zbrojnoš (policajt), ke hře „Dračí nevěsta“ od Habersbergerové: Kašpárek, princ, drak, princezna, vodník, čarodějnice, posluhovačka, policajt poustevník, ke hře „Do Prahy za presidentem“: Švec, ševcová, Kašpárek, kmotr, ponocný. Loutky lze objednati též neoblečené; jest výhodno koupiti si více hlaviček na výměnu.

DEKORACE:

a) Pro nejobvyklejší loutky 25 cm vysoké jsou dekorace českých umělců (O. Bubeníček, Ferd. Engelmüller, Al. Kalvoda, Ad. Kašpar, St. Lolek, Lad. Sutnar, K. Štapfer a j.).

b) Pro loutky 35—50 cm jsou dekorace ak. malíře Víta Skály, které vydal Masarykův lidovýchovný ústav (Svaz osvětový) v Praze XII., Blanická 4.

KONSTRUKCE:

a) **Pro divadlo s loutkami 25 cm** popsána ve XIV. roč. „Loutkáře“ a v knize „300 rekvisit“ od Fr. Jiráska.

b) **Konstrukce pro loutky 35 cm a vyšší** zařídí se nejlépe podle plánů a návodů „Loutkářské čítánky“, kterou vydal Masarykův lidových. ústav (Svaz osvětový) v Praze XII., Blanická 4.

NÁBYTEK

pro loutky zhotovíte si velmi snadno domácí prací nebo v hodinách povinného vyučování ručním pracím podle 17 archů předloh ve skutečné velikosti pro nejobvyklejší loutky 25 cm vysoké; objednejte si „Nábytek pro loutkové divadlo“ od prof. K. Fišera v tiskárně „Loutkáře“ v Chocni. Cena 15 Kč.

REKVISITY

zhotovíte snadno podle knížky **„300 rekvisit jak zhotovím sám, ve škole“**, loutkářova příručka s 425 obrázky od odb. učitele Fr. Jiráska. Zašle: Výpravna „Loutkáře“ v Chocni.

ALBUM KROJŮ SE STŘIHY PRO LOUTKY

od ak. malířky A. Suchardové-Brichové s popisem všech krojů od nejstarších dob po naše dny (a též krojů bytostí pohádkových) — v barevném provedení — a se střihy jest velkým překvapením pro všechny pěstitele a milovníky loutkového umění. Objednávky vyřídí vyřídí knihtiskárna „Loutkáře“ v Chocni.

STÍNOVÉ DIVADLO

jest nejlacinější druh divadélek. Za 6 Kč zašle tiskárna „Loutkáře“ v Chocni proscenium, oponu, loutky, návod. — K tomu „Tři stínohry“ od Beneše za 3 Kč.

„LOUTKÁŘSKÁ“,

píseň, na slova A. B. Šavrdové komponoval Jar. Křička. Za 2 Kč zašle tiskárna „Loutkáře“ v Chocni.

„LOUTKÁŘ“,

měsíčník pro studium a povznesení loutkářství, jest nezbytným rádcem pro rodinu, školu i spolek. Redaktor prof. Dr. Jindřich Veselý, Praha XII.-1550.

Vychází jednou za 2 měsíce.

Novinová sazba povolena řed. p. a t. v Pardubicích pod č. 2146-III-28.